

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 7CoP/137/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7114222972
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 02. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Agnesa Hricová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2020:7114222972.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Agnesy Hricovej a členov senátu JUDr. Frederiky Zozulákovej a JUDr. Imricha Volkaia v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté deti K.É.: 1. Q. nar. XX.XX.XXXX 2. Z. nar. XX.X.XXXX zastúpené v konaní kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice detí rodičov: Ing. Q.Q.G. K. nar. XX.X.XXXX bývajúcej v C. na ul. B. č. XX zastúpenej JUDr. Katarínou Habiňákovou advokátkou Advokátskej kancelárie so sídlom v Košiciach na ul. Štúrovej 20 a Ing. Z. K. nar. XX.XX.XXXX bývajúceho v C. na ul. B. č. XX zastúpeného JUDr. Katarínou Adamovskou advokátkou Advokátskej kancelárie so sídlom v Košiciach na ul. Žižkovej č. 6 v konaní o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode manželstva, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Košice I zo dňa 6.2.2019 č.k. 11P 149/2014-721 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom maloleté deti Q. K. a Z. K. zveril do osobnej starostlivosti matky s tým, že právo zastupovať a spravovať ich majetok majú obaja rodičia. Otca zaviazal prispievať na výživu maloletej Q. sumou 150€ mesačne a maloletej Z. sumou 130€ mesačne od 20.4.2017 do budúca, vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky. Dlžné výživné na maloletú Q. za obdobie od 20.4.2017 do 31.1.2019 vo výške 1.330,75€ povolil otcovi splácať v mesačných splátkach po 100€ a dlžné výživné na maloletú Z. za obdobie od 20.4.2017 do 31.1.2019 vo výške 1.123,10€ v mesačných splátkach po 100€ pod následkom straty výhody splátok spolu s bežným výživným s tým, že splatnosť prvej splátky je po právoplatnosti rozsudku. Upravil styk otca s maloletými deťmi tak, že otec je oprávnený stretávať sa s dcérami každý párny týždeň od štvrtka od 16,00 hod. do pondelka do 18,00 hod., každý nepárny týždeň od utorka od 16,00 hod. do štvrtka do 8,00 hod., každý rok počas letných prázdnin v mesiaci júl od 1.7. od 9,00 hod. do 15.7. do 18,00 hod., v mesiaci august od 1.8. od 9,00 hod. do 15.8. do 18,00 hod., počas vianočných prázdnin každý nepárny rok od 23.12. od 9,00 hod. do 30.12. do 18,00 hod., párny rok od 31.12. od 9,00 hod. do 6.1. do 18,00 hod., počas jarných prázdnin každý párny rok od prvého dňa prázdnin od 9,00 hod. do posledného dňa prázdnin do 18,00 hod., počas veľkonočných sviatkov nepárny rok od Veľkonočného štvrtka od 9,00 hod. do Veľkonočného pondelka do 18,00 hod.. Otec si maloleté deti prevezme v stanovené dni a hodiny pred bytom matky, kde mu táto deti odovzdá a vráti jej ich na tom istom mieste v stanovený deň a hodinu s výnimkou dní, kedy otec maloleté deti prevezme zo školského zariadenia. Žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Navrhovateľku a manžela zaviazal nahradiť trovy štátu po 548,15€ na účet Okresného súdu Košice I do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Proti tomuto rozsudku podal otec v zákonnej lehote odvolanie, ktoré odôvodnil ust. § 365 ods. 1 písm. e), f) a h) CSP, v ktorom namietal, že súd prvej inštancie v napadnutých výrokoch nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, dospel na základe vykonaných dôkazov k

nesprávnym skutkovým zisteniam a vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil, konkrétne v bode 25 rozsudku a to: „Z uvedeného dôvodu súd pristúpil k autoritatívnemu rozhodnutiu tak, že maloleté deti zveril do osobnej starostlivosti matky s prihliadnutím na prvoradý záujem detí, nakoľko rodičia v priebehu celého konania neboli schopní.“. Považuje toto rozhodnutie za arbitrárne, založené na ľubovôli súdu. Napadnutý rozsudok vzbudzuje dojem, že súd rezignoval a vyhovel obštrukčnému správaniu matky proti striedavej osobnej starostlivosti bez toho aby skutočne odôvodnil, prečo to pre maloleté deti nemá byť vhodné. Nesúhlasí s tým, aby boli maloleté deti zverené do osobnej starostlivosti matky s argumentovaním blízkeho vzťahu detí k obojmu rodičom, ako aj prejavenu voľou maloletých detí tráviť s oboma rodičmi rovnomerné množstvo času, čo potvrdili i súdne znalkyne PhDr. Viera E. a Mgr. L. L., ktoré vyšetrili maloleté deti i rodičov. Spochybňuje dôkazy predložené matkou, v podobe znaleckého posudku PhDr. V. C. a odborným vyjadrením psychologičky PhDr. N. C., ktoré súd akceptoval, z dôvodu, že sa vyšetrení zúčastnila iba matka s maloletými deťmi bez otca. Uvádza, že tieto dôkazy sú účelové a súd sa nimi nemal zaoberať. Uviedol, že dôvodom, prečo matka trvá na zverení maloletých do jej osobnej starostlivosti môže byť výška výživného, ako aj to, aby mala deti „zverené na papieri“, čo je podľa názoru otca zastaraný a prekonaný postoj a trvá na dôležitosti svojej roly v živote svojich detí ako aj svojej povinnosti starať sa o deti osobne, nielen platením výživného. Uviedol, že starostlivosť matky, ktorú táto deleguje na svojho otca z dôvodu pracovnej vyťaženia, nie je dostatočná a maloletá Z. zaostáva v čítaní v škole, o čom ho upovedomila triedna učiteľka maloletej. Nesúhlasí s tým, aby sa starý otec detí staral o maloleté deti namiesto neho, ktorý by sa im mohol plnohodnotne v tom čase venovať. Popiera názor súdu prvej inštancie, že rodičia spolu nie sú schopní komunikovať a dohodnúť sa v bežných veciach týkajúcich sa maloletých detí, a to aj v otázke zmeny styku otca s deťmi. Zotrvával na tom, že on sa pokúšal o obnovu manželského spoluzitia, o dohodu s matkou vo veci úpravy rodičovských práv v záujme detí, navrhoval matke stretnutia za účelom zlepšenia vzájomnej komunikácie, či na ÚPSVaR alebo u psychológa, naposledy aj priateľské stretnutie iba vo dvojici, pričom matka tieto snahy otca buď odignorovala alebo odmietla, prípadne na stretnutie síce prišla, ale odmietla sa na čomkoľvek dohodnúť. Uvádza, že to bola vždy neochota matky, ktorá zmarila jeho snahy dohodnúť sa. Na podporu svojich argumentov uviedol aj právne závery Ústavného súdu SR, ako aj rozsudky Krajského súdu v Košiciach (8CoP/206/2018), z ktorých vyplýva, že súd nesmie vo veci týkajúcej sa maloletých detí zamietnuť striedavú osobnú starostlivosť, ktorá je preukázateľne v záujme maloletých detí, len pre nesúhlas jedného rodiča a obštrukcie na jeho strane. Žiada, aby odvolací súd zohľadnil fakt, že matka neumožňuje maloletým deťom telefonický alebo iný elektronický kontakt s ním, kým on takýto kontakt s matkou bez obmedzenia umožňuje a matka ho aj pravidelne využíva, zaťažujúc deti svojimi vlastnými emóciami. Poprel, že sa s dcérami zdržiava vo viacerých domácnostiach, naopak matka sa s deťmi zdržiava na viacerých miestach, u svojich rodičov, u seba a v byte svojho priateľa, na čo sa maloleté deti sťažovali. Navrhoval, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že súd zverí maloleté deti do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov v týždňových intervaloch s tým, že maloleté deti budú v osobnej starostlivosti matky v nepárnom týždni od pondelka od 8:00 hod. do nasledujúceho pondelka do 8:00 hod. a v osobnej starostlivosti otca v párnom týždni od pondelka od 8:00 hod. do nasledujúceho pondelka do 8:00 hod. Rodičia si maloleté deti odovzdajú a prevezmú prioritne v školských zariadeniach, ktoré maloleté deti navštevujú a v ostatných prípadoch v mieste bydliska toho rodiča, ktorý maloleté deti preberá do svojej starostlivosti na nasledujúce týždňové obdobie. Počas letných prázdnin budú maloleté deti v osobnej starostlivosti otca od 1.7. od 9:00 hod. do 15.7. do 18:00 hod., v osobnej starostlivosti matky od 15.7. od 18:00 hod. do 1.8. od 9:00 hod., v osobnej starostlivosti otca od 1.8. od 9:00 hod. do 15.8. do 18:00 hod. a v osobnej starostlivosti matky od 15.8. od 18:00 hod. do 31.8. do 18:00 hod. Počas vianočných prázdnin budú maloleté deti v nepárnom roku v osobnej starostlivosti otca a v párnom roku v osobnej starostlivosti matky od 23.12. od 9:00 hod. do 30.12. do 18:00 hod., v párnom roku budú maloleté deti v osobnej starostlivosti otca a v nepárnom roku v osobnej starostlivosti matky od 30.12. od 18:00 hod. do 6.1. do 18:00 hod. Počas jarných prázdnin budú maloleté deti v osobnej starostlivosti otca v nepárnom roku a v osobnej starostlivosti matky v párnom roku. Počas Veľkej noci od Veľkonočného štvrtka od 9:00 hod. do Veľkonočného pondelka do 18:00 hod. budú maloleté deti v osobnej starostlivosti otca v párnom roku a v osobnej starostlivosti matky v nepárnom roku. Vytkol súdu prvej inštancie, že nedostatočne zistil aktuálne potreby maloletých detí a aktuálne príjmy oboch rodičov, najmä s prihliadnutím na druhú prácu matky, ako aj výdavky rodičov a tiež sa nedostatočne zaoberal otázkou, čo otec kupoval maloletým deťom v rozhodnom období, čím prispieval na ich výchovu a výživu. Na podporu svojich argumentov doložil súdu zoznam svojich výdavkov, splátkový kalendár hypotéky z Tatrabanky, a.s., a doklady o platbách SIPO, elektrickej energie, plynu. Súdom určené výživné nezohľadňuje to, že súd upravil otcovi styk v širokom rozsahu. S ohľadom na to žiada, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok vo výroku

III. tak, že v prípade zverenia detí do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov výživné neurčí a v prípade, ak zverí maloleté do osobnej starostlivosti matky otec by prispieval na maloletú Q. za obdobie od 20.04.2017 do právoplatnosti rozsudku sumou 100€ mesačne a od právoplatnosti rozsudku sumou 80€ mesačne, na maloletú Z. za obdobie od 20.04.2017 do právoplatnosti rozsudku sumou 90€ mesačne a od právoplatnosti sumou 70€ mesačne. Nesúhlasí s výškou dlžného výživného, ktoré vypočítal súd prvej inštancie a uvádza, že okrem zdokladovaných školských platieb zaplatil maloletým deťom za rozhodné obdobie polovicu poplatkov ZRPŠ v škole a v škôlke vo výške 50€ ročne na dieťa, t.j. 100€ na obe deti za dva roky. Zároveň predložil súdu sumár svojich ďalších platieb maloletým deťom za obdobie od 20.04.2017 do 31.01.2019 vo výške na obe deti spolu 508,55€ za oblečenie a obuv a vo výške 83,62€ za lieky. Uvádza, že nejde o dary z jeho strany maloletým deťom, ale o nevyhnutné oblečenie a obuv, ktoré je nútený kupovať pretože mu matka pravidelne maloleté deti odovzdáva nepripravené, bez adekvátneho oblečenia, obutia, športových či školských potrieb. Nesúhlasí ani s miestnom preberaní a odovzdávaní detí v mieste bydliska matky z dôvodu, že je tam prítomný otec matky, ktorý ho fyzicky napadol a z tohto dôvodu žiada, aby sa miestom preberania a odovzdávania maloletých stalo miesto jeho bydliska.

3. Kolízny opatrovník vo svojom vyjadrení zastáva názor, že súd správne posúdil vec, dostatočne zistil skutkový stav a vyhodnotil dôkazy. V otázkach zverenia sa súd priklonil k výsledkom znaleckého dokazovania vzhľadom na možnosť uzavrieť dohodu medzi rodičmi aj na základe absolvovania poradenstva na Referáte poradensko-psychologických služieb na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny a uskutočneného výsluchu maloletých detí súdom, kde neprejavili jednoznačne svoj názor a nevyjadrili sa verbálne, súd určil rozšírenú formu styku. Pri určovaní výšky výživného zohľadnil schopnosti a možnosti otca a životnú úroveň povinného rodiča, na ktorej by mali mať možnosť participovať i maloleté deti.

4. Matka vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že sa s ním nestotožňuje a rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne. Dôvodom na podanie návrhu o rozvod manželstva z jej strany bol nezáujem manžela o chod domácnosti a skutočnosť, že netrúvil čas s rodinou. Namietala znalecký posudok Mgr. L. z dôvodu jeho neobjektivity a odvoláva sa na psychologické vyšetrenia PhDr. V. C. a PhDr. N. C., ktoré konštatovali u maloletých detí preferenciu potrebu istoty, zázemia a stability v jednom domove, čím sa podľa nej preukazuje, že striedavá starostlivosť nie je v záujme maloletých detí. Vyslovila názor, že deti sú šťastné a stabilizované v jej osobnej starostlivosti s možnosťou stretávať sa s otcom pravidelne tak, ako to vymedzil súd prvej inštancie. Ohradila sa voči tvrdeniam otca, že dcéram nevenuje dostatočnú starostlivosť, ale uznala že jej v starostlivosti o dcéry pomáhajú rodičia, na čom však nevidí nič zlé, keďže maloleté deti majú so starými rodičmi veľmi dobrý citový vzťah. Po príchode z práce sa venuje maloletým deťom a učí sa s nimi, na rozdiel od otca, ktorý učenie s dcérami zanedbáva, čo matka podložila dôkazmi v podobe fotografií a print screenov. Mladšia dcéra mala oznam triednej učiteľky v zrkadielku o tom, že zabudla písmenká a mala by si ich zopakovať, čo matka rešpektovala a precvičovala s ňou diktáty v protiklade s otcom, ktorý s dcérou diktáty nepíše. Uviedla, že v čase, keď sú maloleté u otca nemajú žiaden režim, chodia spať neskoro a oni dvaja ako rodičia nie sú schopní dohodnúť sa na ich výchove a konštruktívne komunikovať, čo je najdôležitejším faktorom pre zverenie detí do striedavej starostlivosti. V protiklade s otcovým vyjadrením uvádza, že otcovi ustupuje. Poukázala na to, že deti sama nekontaktuje, kým sú u otca a vždy jej prvé píšu dcéry, čo podložila print screenmi. Popiera to, že by sa im otec nemohol dovolať alebo sa s nimi elektronickou cestou spojiť. Podľa matky, v čase keď je otec s maloletými dcérami, vždy má spoločnosť kamarátov, brata a nestará sa o ne sám. Otec sa snaží vyvolať dojem, že je starostlivým rodičom, ale v niekoľkých prípadoch neprišiel na vystúpenia dcér, zanedbal ich zdravotný stav, v prípade keď zobral Q. so zápalom močových ciest kúpať sa do bazéna alebo neprejavil dostatočný záujem o zdravie mladšej Z., ktorá trpí bolesťami hlavy. Matka popiera, že by sa s deťmi zdržiavala v troch domácnostiach, býva len s dcérami sama a na návštevy chodia k jej rodičom alebo partnerovi, po dohode s dcérami, keď samé prejavia záujem. Matka naďalej nesúhlasí so striedavou starostlivosťou a navrhuje, aby sa dcéry s otcom stretávali ako to určil súd prvej inštancie, každý druhý týždeň od piatku do nedele a každú druhú stredu, prázdniny takisto navrhuje ponechať od 1.7 do 15.7 a od 1.8. do 15.8. Doložila súdu doklady o svojich výdavkoch, ktoré sa pohybujú vo výške 1000€ z dôvodu zvýšených potrieb maloletých, čo je aj dôvod, prečo má druhú prácu, ktorú však vykonáva v čase, keď už dcéry spia. Otec má podľa nej príjem aj z prenájmu bytu na B. ulici. Matka zastáva názor, že skutočným dôvodom, prečo otec trvá na striedavej starostlivosti je, aby neplatil na dcéry výživné. Správanie sa otca je neadekvátne, matku sledoval, fotografoval, o čom matka predkladá emailovú komunikáciu, vypočúva maloleté deti o aktivitách matky a získané informácie prekrúca a využíva na podporu svojich tvrdení, napríklad, že dievčatá neradi chodia k matkinmu partnerovi. Matka sa ohradila aj voči tvrdeniam otca,

že mu dcéry odovzdáva nepripravené, bez adekvátnej obuvi a oblečenia. Je presvedčená, že by sa miesto preberania a odovzdávania maloletých nemalo meniť, pretože je to tak už od rozchodu rodičov a u detí je to zaužívaný stav a je v ich záujme ponechať to tak i naďalej. Starý otec detí je pri preberaní maloletých prítomný, aby matke pomáhal s taškami. Jej názor vo všeobecnosti je, že otec má výhrady k všetkému, čo ona robí a navrhuje odvolaciemu súdu, aby potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. K svojmu podaniu pripojila fotokópie uznesenia OP KE I., elektronickej komunikácie medzi účastníkmi a deťmi ako aj medzi účastníkmi navzájom, žiadosti o poskytnutie hypotekárneho úveru, výpisu z katastra nehnuteľností a pokladničných dokladov.

5. Otec vo svojom vyjadrení poukázal na to, že vyjadrenie matky maloletých detí je lživé a plné nepodložených tvrdení, ktorými sa snaží v očiach odvolacieho súdu vzbudiť dojem obete a starostlivej matky, čo nie je pravda. Súd prvej inštancie rozhodol o úprave rodičovských práv a povinností zjavne aj pod dojmom opakovaných tvrdení matky, že bude deti dávať otcovi „koľko otec bude chcieť, len aby deti mali jeden domov“. Nakoľko sa odvolal iba voči výrokom o zverení a úprave výživného a jeho odvolanie nesmerovalo proti výroku o úprave styku otca s maloletými deťmi, veril, že navrhovateľka svoje slovo dané pred súdom dodrží. Kontaktoval ju preto a požiadal ju, aby začali rozšírený styk v súlade s rozsudkom súdu prvej inštancie realizovať v praxi. Matka mu však odpísala, že keďže sa voči rozsudku odvolal, široký styk mu neumožní a direktívne nariadila, že sa bude pokračovať podľa uznesenia o predbežnom opatrení z roku 2015. Otec predložil ako dôkaz e-mailovú komunikáciu rodičov o tejto otázke. K vyjadreniu matky o neobjektívite znalkyne Mgr. L. uviedol, že ju určil súd a on ju nepoznal a nikdy predtým nevidel. Dôvodom, prečo matka namietla znalecký posudok, bola skutočnosť, že znalkyňa v znaleckom posudku odporučila zveriť deti do striedavej starostlivosti oboch rodičov, s čím ona nesúhlasí. Obdobne sa vyjadrila i znalkyňa PhDr. E.. O kontrolnom znaleckom vyšetrení u Mgr. L. matku vopred upovedomil, požiadal ju, aby sa ho zúčastnila, čo však ona bez vysvetlenia odmietla, rovnako ako odmietla aj iné formy odbornej pomoci, napr. na ÚPSVaR Košice. Znalkyňa Mgr. L. vo svojej správe popísala, že maloleté deti majú skúsenosť, že keď slobodne vyjadrili svoj názor, že chcú byť rovnako s matkou ako s otcom, matka ich potrestala nekomunikovaním a citovým vydieraním, v protiklade s tým tlak otca na deti sa nikdy nepotvrdil. Vyslovil názor, že pre deti nie je prospešné vyrastať v prostredí, kde sú nútené skrývať svoje skutočné pocity a správať sa spôsobom, aby uspokojili matkine očakávania a vyhli sa tak jej tlaku či trestajúcemu správaniu. Uviedol, že to boli práve maloleté deti, ktoré sa mu sťažovali, že s matkou navštevujú tri rôzne domácnosti. Minimálnu starostlivosť matky počas pracovného týždňa mu uvádzajú otvorene samotné deti, ale aj vychovávateľka v škole. Trval na tom, že matka sa o deti nestará ani v prípade ich choroby. Uviedol, že sa s deťmi počas súdom určeného styku do školy riadne pripravuje, dokonca počas víkendov často dobieha celotýždňové nepísanie úloh a neučenie sa detí počas choroby. Žiadal, aby súd zistil, aké ďalšie zamestnanie matka má, s ohľadom na jej príjem z tejto práce ako jej schopnosti a možnosti poskytovať deťom osobnú starostlivosť. Poukázal na to, že matka svojím tvrdením, že nebráni otcovi v komunikácii s deťmi klamala, pretože sa dcére Q. nevedel dovoliť a ani jej doručiť správu v aplikácii. Domnieva sa, že matka jeho číslo v dcérinom mobile zablokovala a všetky aplikácie umožňujúce otcovi komunikovať s dcérou zrušila, o čom vie od samotnej dcéry. On umožňoval maloletým deťom s matkou slobodne a voľne komunikovať, kým boli u neho a predkladal aj dôkazy o tom, ako matka prvá kontaktovala dcéry s tým, že jej chýbajú. Vyslovil názor, že starostlivosť o deti zvláda, o čom doložil aj dôkazy, čestné vyhlásenie O. W., otca kamarátky dievčat L., s ktorou trávajú dievčatá čas aj u otca doma, ktorý sa o ne stará, ako aj čestné vyhlásenie M. K., švagrinej otca o starostlivosti, ktorú otec venuje svojim dcéram aj jej deťom. Priložil k vyjadreniu fotografie (fotodokumentácia prvého svätého prijímania maloletej Q., školské akcie maloletých detí, starostlivosť a spoločné aktivity detí s otcom), ktorými poukazoval na to, že bol prítomný na prvom svätom prijímaní aj rôznych vystúpeniach detí, ktoré osobne fotil a nie je pravda, že by aktivity dcér zanedbával. Poprel vlastníctvo bytu na B. ulici a teda aj príjem z nájomného za tento byt. Uviedol, že matka deti odovzdávala bez náhradného oblečenia a on bol nútený im všetko oblečenie aj obuv na čas svojho styku kupovať, o čom priložil aj e-mailovú komunikáciu rodičov a fotografiu tašky, ktorú matka odovzdala otcovi na dva týždne prázdnin. Podľa jeho mienky matka súd prvej inštancie účelovo zavádzala a klamala, keď tvrdila, že otcovi umožní stretávať sa s deťmi, koľko bude chcieť a svojím cieľovým účelovým správaním spôsobila problémovú komunikáciu medzi rodičmi, v snahe následne poukazovať na to, že nefunkčná komunikácia má byť prekážkou striedavej osobnej starostlivosti, čím konala proti záujmu maloletých detí. Matka priamo a preukázateľne bránila otcovi v komunikácii s deťmi, deti na styk s otcom riadne nepripravila a zavádzala súd i v otázke svojich príjmov. Je presvedčený o tom, že striedavá starostlivosť je v záujme maloletých detí, keďže deti majú rovnocennú citovú väzbu k svojim rodičom a títo sú schopní zabezpečiť starostlivosť o maloleté deti a preto na striedavej starostlivosti aj naďalej trvá.

6. Otec podaním v priebehu odvolacieho konania poukázal na aktuálne problémy vo veci starostlivosti o maloleté deti. Uviedol, že na Krajskom súde v Košiciach boli uskutočnené informatívne výsluchy v rámci Cochemského modelu, v rámci ktorého matka sa na prvom informatívnom výsluchu zaviazala rešpektovať rozsudok, avšak vyjadrila nespokojnosť so VI. výrokom, aj keď voči nemu nepodala odvolanie a argumentovala tým, že nie je v záujme detí, aby sa často striedali a odovzdávali medzi rodičmi. Z toho dôvodu jej navrhol, aby model, pri ktorom sú maloleté deti v jednom týždni odovzdávané medzi rodičmi jedenkrát a v ďalšom týždni trikrát nahradili modelom striedavej osobnej starostlivosti, pri ktorom sa deti odovzdávajú v každom týždni jedenkrát. To však matka bez vysvetlenia odmietla. Na výsluchoch ju žiadali, aby mu umožnila telefonický kontakt priamo s mal. Q., čo matka odmietla, pretože túto skutočnosť popierala. Uviedol, že umožňuje obom deťom priamy telefonický aj chatový kontakt s matkou kedykoľvek. Poukázal na to, že matku žiadali deti na styk odovzdávať riadne pripravené, t.j. s oblečením a obuvou na celý čas styku, čo matka odmietla, pretože v minulosti jej otec uvádzal, že deťom zakúpil oblečenie sám. Pozitívnym výsledkom informatívnych výsluchov bola realizácia styku s maloletými deťmi podľa právoplatného VI. výroku rozsudku, avšak bez riadnej prípravy detí a bez umožnenia telefonických kontaktov. Konštatoval, že matka svojvoľne porušila styk 23.12.2019, kedy mu odmietal deti vydať o 9.00 hod. pripojil e-mailovú komunikáciu medzi rodičmi. Vyslovil pochybnosť, či matka je spokojná s rozsudkom, aj keď voči nemu odvolanie nepodala, avšak evidentne má snahu ho limitovať v styku s deťmi kedykoľvek, čo je zjavným prejavom zníženej rodičovskej kompetencie matky. Poukázal na štandardný právny názor odvolacieho senátu vo veci 7CoP 133/2019 a oboznámil súd, že dňa 23.12.2019 matka e-mailom odmietla odovzdať deti o 9.00 hod. s odôvodnením, že aj ona s nimi chce tráviť čas pred Vianocami a direktívne mu oznámila, že deti odovzdá o 18.00 hod., neskôr to zmenila na 16.00 hod.. Deti mu následne povedali, že od 22.12.2019 večera boli u babky z matkinej strany, lebo matka musela 23.12. ísť do práce, pričom jemu otvorene klamala v tom, že chce tráviť čas s deťmi pred Vianocami a deti mu neodovzdala. Počas prázdnin, keď deti trávili čas s matkou mu nebolo umožnené sa im telefonicky dovolať ani 2.1.2020, kedy mala mal. Q. meniny a nebolo mu umožnené jej zablahoželať. Matka 8.1.2020 svojvoľne rozhodla o zmene odovzdávania detí a preberania priamo zo školského zariadenia v utorok a štvrtky o 16.00 hod., preto trvá na tom, aby bolo miestom odovzdávania detí prioritné školské zariadenie a keď to nie je možné, napríklad sviatky, prázdniny, choroba, aby bolo miestom jeho bydlisko. Poukázal na to, že matka dňa 7.1.2020 podala v mene maloletých detí dva návrhy na exekučné vymáhanie dlžného výživného na základe neprávoplatného rozsudku súdu prvej inštancie, aj keď dobre vedela, ako dané výroky o určení dlžného výživného znejú a že voči nim bolo z jeho strany podané odvolanie a on bude musieť znášať ešte aj trovy exekučného konania, ktoré považuje za zbytočné.

7. Matka podala odpoveď na vyjadrenie otca k aktuálnym problémom vo veci maloletých detí a poukázala na to, že jeden z predpokladov striedavej starostlivosti je dostatočná komunikácia medzi rodičmi, aby sa vedeli dohodnúť na podstatných veciach týkajúcich sa maloletých detí. Poukázala na to, že predpokladom striedavej starostlivosti je najmä tolerancia a spoločná vôľa a schopnosť rodičov komunikovať a spolupracovať a je vhodná najmä pri kvalitnom a pozitívnom vzťahu k rodičom. Uviedla, že medzi rodičmi aktuálne nie je komunikácia a ak, tak jedine konfliktná, napätá a najmä spolu nekomunikujú. Ako príklad nevhodnej komunikácie medzi rodičmi uviedla, že keď mal. Q. mala v škole rozlúčku so 4. ročníkom, tak ju prišla podporiť. Bolo to cez víkend, keď mali byť u otca. Otec bol o všetkom informovaný, obdržal mailovú komunikáciu, vedel kedy a v akom čase sa bude rozlúčka konať. Ona ako matka zabezpečovala na rozlúčku aj pochutiny. Maloletá sa tešila veľmi na toto posedenie, avšak otec jej neoznámil, že mal. Q. tam nepríde, nerešpektoval jej pranie, ktorá tam veľmi chcela byť a rozlúčiť sa s pani učiteľkou a spolužiakmi. Uviedla matka, že každý sa na rozlúčke zúčastnil okrem Q.. Dostavila sa tam aj ona na rozlúčku, tak ako bola s dcérou dohodnutá, ale mal. Q. tam nebola a ona nevedela odpovedať, čo je dôvodom jej neúčasti. Po návrate domov sa mal. Q. vyjadrila, že jej to bolo veľmi ľúto, že tam nemohla byť a rozplakala sa. Konštatovala, že otec ani takú udalosť, ako je rozlúčka so školou, ktorej sa maloletá chcela zúčastniť, nerešpektuje a pripojila ako dôkaz mailové správy, ktoré boli otcovi zaslané a ktoré sa týkali rozlúčky so 4. ročníkom základnej školy. Matka uviedla, že mal. Q. je vo veku dospievajúceho dievčaťa, ktoré má už vlastné záujmy, nadväzuje priateľstvá, stretáva sa so spolužiakmi a ona jej to umožňuje aj u nich v byte alebo dcéru odnesie k spolužiačke, napríklad chodia spolu do kina a podobne. Ako matka ju podporuje vo všetkých aktivitách, ktoré sú pre ňu prijateľné a neobmedzuje ju v stretávaní s priateľmi. Poukázala na to, že otec maloletej neumožňuje stretávanie so spolužiakmi a priateľmi, uprednostňuje stretávanie sa s jeho priateľmi, preto často cestuje s deťmi do Bratislavy k jeho bratovi, chodíeva do Žiliny, kde navštevuje svojho kamaráta, pričom ide

o cesty, ktoré sú dosť vyčerpávajúce pre deti a keď ich absolvuje počas víkendu, deti strávia v aute aj 12 až 13 hodín. Vyslovila názor, že otec nepristupuje k deťom dostatočne citlivo, najmä v období dospievania Q., ktorá je značne precitlivená, nie je schopný vypočuť jej priania, rozhoduje len tak, ako mu to vyhovuje, a preto deti sú zahriaknuté a utiahnu sa do seba a celú situáciu pretrpia. Poukázala na nefunkčnosť telefónneho čísla mal. Q., pretože rok nebol kredit dobíjaný a automaticky sa telefón stal nepoužiteľným. Napriek tomu sa snaží a umožňuje deťom telefonický kontakt s otcom, vždy mu telefón zdvihne, keď môže a v prípade pracovných zaneprázdneností okamžite otcovi zavolá späť, čo sa dá zistiť aj z výpisov, ak by ich otec predložil. Ohľadne skutočnosti, ktorú tvrdí otec, že on umožňuje deťom kontakt s ňou ako matkou špecifikuje, že aj otec viackrát neumožnil telefonický prístup k deťom napríklad vtedy, keď bol na služobnej ceste a deti boli u jeho rodičov a keď sa im viackrát pokúšala dovolať, nedvíhal telefón a v ostatných prípadoch napríklad v lete vypína telefón, takže už nemá žiaden kontakt s deťmi aj počas dvoch týždňov. Deti však u otca majú plne funkčné mobilné telefóny aj s mobilnými kartami a tvrdenia otca, ktoré majú vyplývať z odfotených SMS správ môže uviesť, že málokedy sa jej stane, že nedvihne telefón, akonáhle má neprijatý hovor od otca, obratom mu zavolá. Trvá na tom, že deťom pripravuje náhradné oblečenie, poskytuje im spodné prádlo, vrchné ošatenie, odchádzajú vo vetrovkách, prípadne otepľovačkách, sú vždy obuté, majú rukavice, čiapky, ináč by ich ani nemohla v zimnom období otcovi odovzdať. Konštatovala, že snažila sa aj napriek rozhodnutiu súdu umožňovať otcovi, aby sa styk prispôbil aj jeho pomerom, pretože môže sa stať, že je pracovne zaneprázdnený, prípadne z dôvodu choroby a umožnila stretávanie aj v inom termíne ako bolo rozhodnuté. Nikdy však otcovi svojvoľne deti neobmedzila ohľadne styku. Sú aj obdobia, kedy nechcú ísť v stanovený termín a vtedy musí deti prehovárať, aby k otcovi išli a sú z toho smutné. Uviedla, že otec je tuhý fajčiar, preto ho viackrát žiadala, aby nefajčil v prítomnosti detí, pretože mal. Z. sa sťažovala, že otec fajčí v ich prítomnosti aj v aute a potom je jej zle a bolí ju hlava. Otec to však nerešpektuje, nezabezpečuje starostlivosť o deti, pokiaľ sú choré a napríklad mal. Z. poslal v januári 2020 do školy napriek tomu, že vo štvrtok, keď ich preberal, ho upozornila, že dieťa je choré a bolí ju hrdlo. Otec dieťa poslal v piatok do školy a po prvej hodine učiteľka volala otca domov, aby si dieťa vyzdvihol, pretože je choré. Otec však napriek tomu tvrdil, že dieťaťu nič nie je a je zdravé. Krátko na to ochorela aj staršia dcéra, mala teplotu a bolelo ju hrdlo. Otec však aj napriek tomu tvrdil, že dcére nič nie je. Opak však bol pravdou, pretože maloletá bola doma a vypísaná. Konštatovala, že otec nezvláda ani hygienické návyky, napríklad čistenie uší, strihanie nechťov, výmenu zubných kefiek, nekontroluje školské pomôcky, deti chodia s chýbajúcimi ceruzkami, nedoplní im náplň do pier a mal. Q. je v puberte, kedy si vyžaduje zvýšenú hygienu, ktorú však otec nedodríava a hygienické potreby, ktoré jej balí pri odchode, otec bez použitia vracia späť. Od decembra 2019 do februára boli deti striedavo choré, čo vyplýva aj z lekárskej správy MUDr. V. C.. Napriek tomu, že lekárka doporučila vzhľadom na opakované ochorenie detí kľud na lôžku a telesné šetrenie, otec v tom období vycestoval s deťmi do Žiliny napriek upozorneniu, že mal. Q. mala naordinované antibiotiká a bolo jej ich potrebné dávať každých 8 hodín a bol jej doporučený kľud na lôžku bez námahy. Ako dôkaz pripojila správu od ošetrojúcej lekárky, výpisy zo žiackych knižiek, v ktorom období boli deti choré. Špecifikovala, že neviní otca z choroby detí, ale s prihliadnutím na jeho laxný prístup ku liečeniu a tým, že nerešpektuje pokyny ošetrojúceho lekára sa zdravotný stav detí zhoršuje. Uviedla, že exekúciu podala z dôvodu, že otec sa dostal do omeškania so splácaním dlžného výživného a keďže toto neuhradil, vyzvala ho pred podaním exekúcie, aby nedoplatky uhradil a napriek tomu to otec odignoroval, čo ju utvrdilo v tom, že otec bojuje o striedavú starostlivosť z dôvodu, aby nemusel platiť výživné. Upriamila pozornosť na tú skutočnosť, že v čase rozvodového konania bol otec riadnym zamestnancom v pracovnom pomere s priemerným príjmom 1.800 € a okrem toho poberal aj príjmy z prenájmu bytu. V priebehu rozvodového konania otec ukončil bezdôvodne pracovný pomer a teraz je SZČO, pracuje na živnosť a jeho príjem z podnikateľskej činnosti je 1.000 € mesačne. Ako dôkaz o nedoplatkoch na výživnom pripojila výzvy, ktoré otcovi doručila ohľadne neuhrádzania výživného. Poukázala na to, že vždy žiada otca, aby sa vyjadril, kde sa bude s deťmi zdržiavať, aby tomu vedela prispôbiť ošatenie pre deti, otec však na jej otázky neodpovedá a tak nevie, či má deťom pripraviť oblečenie, ktoré nosia do školy alebo im zabaliť otepľovačky, hrubé rukavice a podobné ošatenie, ako keď napríklad idú do prírody. Keď naposledy otcovi dávala tašku s čistým oblečením pre deti, tak ju zahriakol, že jemu oblečenie netreba. Konštatovala, že v období, keď nie je s maloletými deťmi, vtedy im nemôže zabezpečiť veci, o ktorých nemá vedomosť a dozvie sa o nich následne, napríklad nezabezpečil finančné prostriedky, napríklad 1 € na karneval Z. a podobne a žiadosť detí nerešpektuje. Uviedla, že často otca upozornila, aby zodpovednejšie pristupoval ku zabezpečeniu starostlivosti o deti, najmä o hygienu, pretože vracia napríklad spodné prádlo, z ktorého je vidieť, že nie je zabezpečená hygiena napriek tomu, že ho poprosila, aby deti kontroloval, či menia spodné prádlo a napríklad veci, s ktorými prichádzajú deti zo styku s otcom, mnohokrát zapáchajú po cigaretovom dyme a je nutné ich opraviť. Konštatovala, že snaží sa, aby deti sa zúčastňovali školských

aktivít, napríklad kurzu korčuľovania, školy v prírode a podobne, ktoré vyžadujú zvýšené výdavky, na ktoré otec neprispieva. V čase, keď sú deti u otca pokyny zo školy od učiteľky sa zapisujú do zrkadielka, ktoré nemá možnosť prečítať a stáva sa dosť často, že otec ju na potreby neupozorní s dostatočným predstihom, na určité povinnosti napríklad dokúpenie školských pomôcok a podobne a keď sa deti vrátia večer o 18.00 hod., už nemá možnosť ich zabezpečiť alebo mnohokrát má problém, aby ešte večer v niektorom obchode ich zakúpila. Vyčíta otcovi, že keď deti sa vracajú večer o 18.00 hod. nie sú naučené na ďalší deň do školy alebo aj keď boli choré a do školy nechodili, v tom čase sa otec s nimi nenaučil a tak všetka zodpovednosť ohľadne prípravy na vyučovanie zostáva na nej alebo napísať do školy ospravedlnenie, čo bolo dôvodom, prečo neboli deti do školy pripravené. Maloletá Q. navštevuje 5. ročník, je už vyspelá, školské úlohy sa im doručujú prostredníctvom internetu a pokiaľ je maloletá u otca, otec jej nevie zabezpečiť vytláčenie pokynov zo školy, údajne, čo hovorí Q., že nemá doma tlačiareň, tak sa stane, že aj prípravu a úlohy jej musí zabezpečovať aj počas termínu, keď sa deti nachádzajú u otca, o čom svedčí komunikácia s otcom. Pripojila obrázky, ktoré jej deti posielajú cez telefón a správy, ktoré jej píše počas styku s otcom, že im chýba, potrebujú postískať, pýtajú sa ju o radu, čo majú robiť, keď ich bolí hrdlo alebo majú teplotu, z čoho vyplýva, že počas návštevy u otca im ako matka chýba. Uviedla, že s deťmi má veľmi dobrý citový vzťah založený na dôvere a otvorenosti, hlavne staršia Q. s ňou komunikuje o rôznych problémoch, malých hádkach, ktoré má s kamarátkami, pýta sa jej o radu, ako sa v ktorej situácii zachovať a momentálne sa často baví o tom, keďže je už v puberte, hlavne o viditeľných zmenách na jej tele, pretože o ženských problémoch sa nechce baviť s chlapom alebo sa pýta, ako má reagovať v určitých situáciách, dcéry sa snaží povzbudiť, podporiť pri riešení rôznych životných situácií, napríklad aj mal. Z., keď mala problémy so spolužiačkou, ktoré potrebovala riešiť aj s pani učiteľkou a zistiť, čo je príčinou napríklad fyzického napadnutia dcéry a podobne. Deťom umožňuje stretávanie so spolužiakmi, kamarátmi, zúčastňujú sa osláv narodenín u spolužiakom v opačne, napríklad spolužiaci prichádzajú do jej bytu, obe deti vedia, že sa môžu s ňou kedykoľvek porozprávať, môže s ňou počítať a obrátiť sa na ňu so všetkými problémami. Považuje sústavné útoky otca za cielené, hlavne ju znemožniť ako matku, pretože po rozvode manželstva sa dokázala osamostatniť a snaží sa byť sebestačná vo všetkom. Dokáže sa uskromniť na úkor detí, aby mali zabezpečené všetky potreby pre život, najmä školské potreby, ošatenie, mimoškolskú činnosť a podobne. Otec má značné problémy, ak musí vynaložiť finančné prostriedky, aj keď ide o malé sumy, napríklad 1 €, 21 € na školské aktivity a keď deti prídu domov, tieto finančné prostriedky im potom platí ona sama. Uviedla, že napriek tomu, že otec tvrdí, že deti u neho majú zakúpené veci vrátane telefónu, ale tieto veci, keď sa vracajú ku nej, im neposkytuje a ponecháva ich výlučne u neho. Zo správ z aplikácie Viber zistila, že správy maloleté deti zasielajú o 22.32 hod., čo je podľa jej názoru dosť neskoro a usudzuje, že režim, na ktoré sú deti naučené, že chodia spať okolo 20.00 hod. až 20.30 hod. sa u otca nedodržiava tento režim, pretože otec nie je dostatočne dôsledný, aby ich uložil spať skôr, pretože na druhý deň majú školské povinnosti. Konštatovala, že odpovedala na vyjadrenie otca ohľadne realizácie styku, ktoré považuje za nepravdivé, avšak nechce narušiť doterajší zaužívaný režim detí, aj keď im tento stav nevyhovuje a rešpektuje rozhodnutie súdu, a preto nepodala odvolanie proti výrokom o rozšírenom styku, avšak je len otázkou času, kedy maloleté deti budú schopné samé sa vyjadriť a prekonať dominantnú povahu otca a dokázu mu vyjadriť svoj názor.

8. Podľa ust. § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

9. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

10. Podľa ust. §. 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

11. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa § 65, § 66 CMP bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP v spojení s § 219 ods. 3 CSP a dospel k záveru, že súd prvej inštancie riadne zistil skutočný stav, posúdil ho podľa správnych ustanovení Zákona o rodine, správne, zákonne a predovšetkým v záujme maloletých detí rozhodol o úprave výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode. Odôvodnenie napadnutého rozsudku spĺňa obsahové náležitosti vyplývajúce z ust. § 220 ods. 2 CSP,

príčom je potrebné zdôrazniť, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech, resp. nevyhovenie návrhu v konaní. Na zdôraznenie správnosti dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch o úprave výkonu rodičovských práv a povinností odvolací súd dodáva (§ 387 ods. 2 CSP), že záujmom maloletých detí nepochybne je, aby boli predovšetkým v starostlivosti oboch rodičov a len ak to nie je možné, tak v starostlivosti toho z rodičov, ktorý má na to lepšie predpoklady. Obaja rodičia majú rovnaké rodičovské práva a povinnosti, ktoré im vznikli zo zákona narodením dieťaťa, a preto obaja majú aj rovnaké právo podieľať sa na výchove dieťaťa, pokiaľ na ich strane neexistuje okolnosť, ktorá ich zo starostlivosti o dieťa vylučuje v tom smere, že ohrozuje stabilitu výchovného prostredia, prípadne je v priamom rozpore so záujmom dieťaťa. Zákon o rodine a ani Dohovor o právach dieťaťa nepriorizuje žiadneho z rodičov vo vzťahu k výkonu osobnej starostlivosti o maloleté deti, práve naopak, úprava rodičovských práv a povinností je koncipovaná na zásadne rovnoprávnom postavení oboch rodičov. Pre akékoľvek rozhodnutie súdu o úprave výkonu rodičovských práv a povinností je podstatným posúdenie najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa, pričom nejde o otázku skutkovú, ale o právne posúdenie veci, pričom záujem dieťaťa nie je možné zamieňať so subjektívnymi predstavami rodičov o realizácii ich výchovného pôsobenia, teda s ich predstavou o úprave výkonu rodičovských práv a povinností. Súd prvej inštancie správne skúmal výchovné prostredie oboch rodičov z hľadiska, kde by boli lepšie zaistené potreby maloletých detí a dospel k odôvodnenému záveru, že výchovné prostredie matky je pre ne momentálne vhodnejšie s poukazom na ich vek a na zachovanie stability výchovného prostredia aj s prihliadnutím na stanovisko kolízneho opatrovníka a vyplynulo to aj z výsluchu maloletých detí pred súdom, ktoré neprejavili svoj vlastný názor, iba písomným spôsobom, „že každý z rodičov to chce inak“. Názor maloletých detí, na ktorý sa otec odvoláva ohľadne striedavej starostlivosti, t.j. krátkodobé trvanie striedavej starostlivosti v zmysle neodkladného opatrenia sa neosvedčil a maloleté deti sú vo výlučnej starostlivosti matky od marca 2017. V súčasnosti sa pomery detí stabilizovali a s otcom sa stretávajú formou rozšíreného styku. Odvolací súd v tejto súvislosti poznamenáva, že pokiaľ ide o názor maloletých detí, na ktorý je potrebné prihliadnuť však neznamená, že je to okolnosť, ktorá je jediná pre rozhodnutie súdu. Prvoradý je záujem maloletých detí, ktorý je potrebné posúdiť komplexne, pretože vo väčšine prípadov za názorom detí stojí konfliktný vzťah medzi rodičmi a identifikácia s názormi, či ovplyvňovanie niektorým z rodičov. Súd prvej inštancie dostatočne zohľadnil existujúce pomery maloletých detí, preto správne súd prvej inštancie s prihliadnutím najmä na ich záujem ich zveril do osobnej starostlivosti matky, ktorá zabezpečuje starostlivosť o ne na požadovanej úrovni a ktorej starostlivosť nebola spochybnená ani kolíznym opatrovníkom. Odvolací súd pri preskúmaní predmetnej veci zistil, že v dôsledku narušených vzťahov medzi rodičmi je komunikácia medzi nimi na zlej úrovni a nedokážu spolu riadne fungovať ani ohľadne starostlivosti o maloleté deti, preto konajúci súd správne s prihliadnutím na vek maloletých detí zabezpečil stabilitu a kontinuitu doterajšieho výchovného prostredia majú najmä na zreteli ich zdravý psychický vývoj. V tejto súvislosti odvolací súd zdôrazňuje, že rozhodujúcim hľadiskom pre úvahu o najvhodnejšej úprave výchovy maloletého dieťaťa zostáva vždy jeho záujem a je to aj jeden z predpokladov striedavej osobnej starostlivosti, ako aj dostatočná komunikácia rodičov v záujme dieťaťa, aby sa vedeli dohodnúť na podstatných veciach týkajúcich sa dieťaťa. Obsahom spisu je preukázané, že rodičia svojím prístupom vnášajú do výchovy detí nestabilitu, vytvárajú tlak na psychiku maloletých detí, čo sa môže negatívne prejaviť v budúcnosti, preto za súčasného stavu striedavá starostlivosť nie je vhodná. Odvolacie námietky týkajúce sa spôsobu zisťovania názoru maloletých detí nie sú opodstatnené, nakoľko koncepcia zisťovania názoru maloletého dieťaťa v konaní, ktorého je účastníkom, vyplýva z čl. 4 Základných princípov, ako aj § 116 CMP, ktorá uprednostňuje priamy kontakt súdu s maloletým dieťaťom a ponecháva na úvahu súdu, akú formu komunikácie s dieťaťom uprednostní. Znalecké dokazovanie (z odboru psychológie), na ktoré otec v odvolaní poukazuje, nie je možné zamerať na zistenie vôle dieťaťa, keďže účelom znaleckého dokazovania je posudzovanie skutočností, na ktoré sú potrebné odborné znalosti, avšak znalcovi zásadne nepatrí vyjadrovať sa k prejednávanej veci, ani navrhovať konkrétnu úpravu práv a povinností rodičov vo vzťahu k dieťaťu, tieto môžu mať len odporúčací charakter, pričom súd na ne môže, ale nemusí prihliadať, keďže otázka vhodnosti konkrétnej úpravy výchovného prostredia či úpravy styku z hľadiska frekvencie, rozsahu či obmedzení nie je otázkou odbornou, ale právnym posúdením veci, ktoré súd hodnotí z hľadiska ostatných dôkazov vykonaných v konaní. Konajúci súd sa snažil

zmierlivým spôsobom vyriešiť vzájomné nezhody rodičov, rodičia sa zúčastnili poradenstva na Referáte poradensko-psychologických služieb Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, ktoré s ohľadom na postoje a protichodné očakávania rodičov bolo neúčinné, preto v záujme čo najrýchlejšej efektívnej ochrany záujmov maloletých detí, ktorou je aj nastolenie určitého režimu výkonu rodičovských práv a povinností stabilizáciou výchovného prostredia, ktorá vytvorí predpoklady pre normalizáciu vzťahov medzi rodičmi, keďže sa nedokážu dohodnúť na výkone osobnej starostlivosti o maloleté deti správne súd prvej inštancie ich zveril do osobnej starostlivosti matky, keďže takto bude lepšie zabezpečená osobná starostlivosť o ne. Odvolací súd poukazuje na to, že otázka vhodnosti striedavej osobnej starostlivosti, prípadne posudzovania jej podmienok alebo úprava styku z hľadiska frekvencie a rozsahu nie sú otázkami odbornými, ale právnymi a tieto skutočnosti súd hodnotí z hľadiska ostatných dôkazov vykonaných v rámci konania.

12. Súd prvej inštancie rovnako správne a zákonne rozhodol aj o výživnom pre maloleté deti v súlade so zákonnými kritériami určovania rozsahu vyživovacej povinnosti rodičov k deťom vyplývajúcimi zo zákonných ustanovení citovaných v napadnutom rozsudku, z ktorých vyplýva, že kritériami pre určenie rozsahu výživného sú popri odôvodnených potrebách maloletých detí aj možnosti, schopnosti a majetkové pomery rodičov. Pri určovaní konkrétneho rozsahu výživného je preto potrebné vychádzať predovšetkým z toho, aká peňažná suma mesačne je potrebná na úhradu odôvodnených potrieb maloletých detí, pričom medzi tieto potreby patria výživa vo vlastnom zmysle slova, hmotné potreby ako je šatstvo, bielizeň, náklady na bývanie, ako aj potreby súvisiace s rozširovaním a prehľbovaním vzdelania maloletých detí, rozvojom ich záujmov, prípravou na budúce povolanie, kultúrne, športové a rekreačné potreby, t.j. všetky nevyhnutné potreby, ktoré vyžaduje život kultúrneho človeka v súčasnosti. Miera týchto potrieb je odstupňovaná a závisí predovšetkým od veku maloletých detí a ich zdravotného stavu, pričom ak to možnosti a schopnosti rodičov dovoľujú, má výživné zabezpečovať primeraný podiel na výhodách, ktoré dovoľujú možnosti rodičov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni svojich rodičov a pokiaľ životná situácia rodičov umožňuje vyšší životný štandard, možno očakávať, že rovnaký štandard umožnia aj svojmu dieťaťu, a to formou výživného, čo je v súlade s požiadavkou, že dieťa, ktorého rodičia nežijú spolu, má mať takú životnú úroveň, ako keby spolužitie rodičov existovalo. Odôvodnené potreby detí v rovnakom veku a na rovnakom stupni školskej dochádzky sú spravidla rovnaké, pokiaľ nie s v určitom konkrétnom prípade zvýšené v dôsledku zhoršeného zdravotného stavu, finančne náročnej záujmovej alebo športovej činnosti, prípadne ak rozumové schopnosti maloletých detí odôvodňujú nadštandardné vzdelávanie dieťaťa, pričom ide o všeobecne známu skutočnosť, ktorú nie je potrebné osobitne dokazovať, dokazovať je potrebné len nadštandardné výdavky, resp. potreby maloletých detí, ktoré vybočujú z rámca potrieb iných detí v rovnakom veku. Pri určovaní rozsahu vyživovacej povinnosti je súd povinný prihliadať aj na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o maloleté deti osobne stará. Na strane povinných, rodičov maloletých detí, súd zisťuje ich reálne príjmy, celkové majetkové pomery, nevyhnutné životné náklady a prihliada aj na ich ďalšie zákonné vyživovacie povinnosti. Vychádzajúc z uvedených úvah je potrebné zdôrazniť, že uspokojovanie odôvodnených potrieb maloletých detí je vždy limitované možnosťami a schopnosťami rodičov a zároveň, že výživné nie je možné určovať mechanickým výpočtom. Súd prvej inštancie sa uvedenými zákonnými kritériami určovania vyživovacej povinnosti zjavne riadil a zohľadnil odôvodnené potreby maloletých detí, ktoré nevybočujú z potrieb iných detí v rovnakom veku, na uspokojovanie ktorých sa majú podieľať obaja rodičia primerane ich možnostiam, schopnostiam a majetkovým pomerom. Nakoľko v konaniach starostlivosti súdu o maloleté deti súd nie je viazaný návrhom účastníkov konania (§ 40 CMP) je pre určenie výživného absolútne irelevantné, akej výšky výživného sa rodič domáhal, či bol doposiaľ spokojný s plnením vyživovacej povinnosti povinného rodiča a podobne.

13. Vychádzajúc z vyššie uvedených úvah je potrebné zdôrazniť, že výživné nie je možné určovať mechanickým výpočtom. Zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie vyplýva, že osobnú starostlivosť o maloleté deti zabezpečuje matka. Príjmové pomery oboch rodičov zisťoval súd prvej inštancie listinnými dôkazmi, z ktorých bolo preukázané, že matka dosahuje čistý priemerný mesačný príjem 1.015 € netto a otec 1.085 € netto. Odvolací súd konštatuje, že v priebehu konania na súde prvej inštancie boli nepochybne zistené a preukázané všetky skutočnosti potrebné pre rozhodnutie o výživnom, v dôsledku čoho ani odvolací súd nemal pochybnosti o správnosti určeného rozsahu výživného a konštatuje, že určené výživné súdom prvej inštancie predstavuje len časť výdavkov maloletých detí spojených so štúdiom a ich záujmovými aktivitami. V tejto súvislosti odvolací súd poznamenáva, že určené výživné 150 € mesačne pre mal. Q. predstavuje výživné 5 € na jeden deň a výživné v rozsahu 130 € pre mal. Z., ktoré predstavuje výživné 4,33 € na jeden deň, pokrýva životné

náklady maloletých detí iba v minimálnom rozsahu a je nepochybné, že matkin podiel na výživnom musí byť výrazne vyšší ako podiel otca, aby zabezpečila všetky odôvodnené potreby maloletých detí. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s hodnotením súdu prvej inštancie týkajúcim sa pomerov účastníkov a dospel k rovnakému právnomu záveru ako súd prvej inštancie, že súdom určené výživné na čas po rozvoде zodpovedá zákonným kritériám určovania rozsahu vyživovacej povinnosti rodičov k deťom vyplývajúcim z citovaných zákonných ustanovení, keďže zohľadňuje dostatočným spôsobom diferencované odôvodnené potreby detí vzhľadom na ich rozdielny vek a stupeň školskej dochádzky, ako aj osobnú starostlivosť matky o deti primeranú ich veku, ako aj možnosti, schopnosti a majetkové pomery rodičov. Pretože súd prvej inštancie správne a zákonne rozhodol o určení rozsahu vyživovacej povinnosti otca k deťom na čas po rozvoде, ako aj splatnosti bežného výživného a správne ustálil výšku dlžného výživného za rozhodné obdobie pre obidve deti zohľadňujúc všetky otcom preukázané plnenia vyživovacej povinnosti v rozhodnom období. Súd prvej inštancie správne jednotlivo zohľadňoval otcom preukázané platby diferencovane pre každé maloleté dieťa, preto odvolací súd aj tieto napadnuté výroky súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil. Odvolací súd poznamenáva, že pokiaľ otec v odvolaní poukázal na to, že mu nebolo umožnené uplatniť všetky svoje plnenia vyživovacej povinnosti za rozhodné obdobie, tak táto odvolacia námietka nie je dôvodná, pretože súd prvej inštancie správne všetky predložené platby otcom zohľadnil, keď súd prvej inštancie vyhlásil dokazovanie za skončené, otec nenavrhol doplniť dokazovanie za účelom preukázania všetkých svojich plnení za účelom vyživovacej povinnosti. Jednotlivé bločky a listinné dôkazy, ktoré predkladal otec v odvolacom konaní, tieto presne nešpecifikoval a nediferencoval plnenie pre každé maloleté dieťa zvlášť. Z týchto bločkov nie je zrejmé, či tieto platby boli účelne vynaložené z dôvodu plnenia vyživovacej povinnosti a či svojím účelom mali charakter výživného, preto ich odvolací súd nemohol zohľadniť.

14. Pokiaľ ide o odvoláciu námietku otca vo vzťahu k znaleckým posudkom, k ich záverom a k hodnoteniu znaleckého posudku ako dôkazného prostriedku zo strany súdu, odvolací súd konštatuje, že znalecký posudok je len jedným z dôkazných prostriedkov, ktorý má rovnakú silu ako ostatné dôkazy, nie je možné ho priorizovať a ako každý dôkaz hodnotiť jednotlivo a ako aj v súvislosti s ďalšími vykonanými dôkazmi. Znalecké dokazovanie je možné nariadiť len na zistenie skutočností, na ktoré sú potrebné odborné znalosti. Znalcovi zásadne nepatrí vyjadrovať názor na prejednávajúcu vec, prípadne navrhovať úpravu pomerov účastníkov konania. Súd v rámci hodnotenia dôkazov nie je oprávnený posudzovať znalecký posudok z hľadiska odborných záverov, pretože k tomu nemá požadované odborné znalosti. Na druhej strane nemusí akceptovať závery znalca, ak tieto nezodpovedajú skutkovým zisteniam, resp. sú v rozpore so zásadami logiky, prípadne prekračujú rámec odborného posúdenia. Odvolací súd zdôrazňuje, že závery oboch znaleckých posudkov sú logické a presvedčivé v častiach týkajúcich sa odbornej analýzy vzájomných vzťahov medzi rodičmi a maloletými deťmi, skúmania osobnostných predpokladov rodičov pre zabezpečenie ďalšej starostlivosti o maloleté deti, a aj pokiaľ ide o skúmanie prípadného ovplyvňovania maloletých detí rodičmi. V prípade oboch znaleckých posudkov súd nesprávne formuloval otázky, ktorými uložil znalcom uviesť, ktorému z rodičov odporúčajú deti zveriť do osobnej starostlivosti a ako navrhujú upraviť styk rodiča s deťmi, ktorému nebudú zverené do osobnej starostlivosti a posúdiť iné skutočnosti zistené v súvislosti s predmetom konania. Takto formulovanými otázkami súd preniesol hodnotenie dôkazov a zodpovednosť za rozhodnutie na znalcov, preto na uvedené závery nie je možné prihliadať. Ostatné akceptovateľné závery znaleckých posudkov, v kontexte ďalších vykonaných dôkazov, dovoľujú nepochybný záver o vhodných osobnostných predpokladoch oboch rodičov, o čom svedčí pozitívny vzťah detí k obojom rodičom, ako aj o ich schopnostiach zabezpečiť a poskytnúť deťom potrebné výchovné prostredie. Pokiaľ ide o námietku týkajúcu sa matkinho priateľa, resp. vzájomného vzťahu detí a priateľa, v priebehu konania pred súdom prvej inštancie nebol preukázaný negatívny vplyv priateľa matky detí na ich výchovu, ako aj negatívny vzťah detí k tomuto priateľovi. Matke nemožno uprieť právo rozhodovať o svojom súkromnom a intímnom živote v podobe nového vzťahu, tak ako právo na nový vzťah má aj otec maloletých detí. Táto skutočnosť, pokiaľ neboli zistené nevhodné a neprijateľné dôsledky tohto vzťahu na vývin detí, nesmie byť rozhodujúcim kritériom pri určení, ktorému z rodičov súd zverí deti do osobnej starostlivosti a rovnako nesmie v tomto smere nikoho znevýhodňovať.

15. Odvolací súd na základe podaného odvolania otca preskúmal aj rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch o úprave styku otca s maloletými deťmi a poznamenáva, že právo styku rodiča s dieťaťom je právom, ktoré vznikne tomu rodičovi, ktorému nie je dieťa rozhodnutím súdu zverené do osobnej starostlivosti. Rodičovské práv a povinnosti druhého rodiča (ktorému nie je dieťa zverené do osobnej starostlivosti) zostávajú v nezmenenom rozsahu zachované. Priestor na realizáciu týchto rodičovských práv a povinností a na výchovné pôsobenie na dieťa má rodič práve v čase

styku s dieťaťom. Právu styku rodiča s dieťaťom korešponduje právo dieťaťa poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť, ako aj právo dieťaťa na zachovanie jeho rodinných zväzkov v súlade so zákonom, ako aj s vylúčením nezákonných zásahov podľa čl. 7 a 8 Dohovoru o právach dieťaťa. Výnimkou zo všetkých pravidiel o povinnosti dbať na pravidelný kontakt rodiča s dieťaťom je prípad, keď záujem dieťaťa vyžaduje, aby bolo dočasné stretávanie s jedným z rodičov obmedzené alebo úplne zakázané. Ide o výnimočné riešenie a vážny zásah do výkonu rodičovských práv a povinností, ktorý môže byť odôvodnený len okolnosťami na strane dieťaťa. Tieto však musia byť natoľko závažné, že ochrana záujmov dieťaťa vyvoláva potrebu obmedziť prirodzený kontakt. Jediným kritériom pre vyslovenie obmedzenia alebo zákazu styku je aktuálna nevyhnutnosť takeého opatrenia, a to záujem dieťaťa, z ktorého táto nevyhnutnosť vyplýva. Obmedzenie styku znamená, že súd autoritatívnym rozhodnutím obmedzí rodičovi jeho stretávanie s dieťaťom pod hranicu štandardnej úpravy alebo obmedzí stretávanie s rodičom iným spôsobom, napríklad obmedzením na konkrétne miesto alebo obmedzením spočívajúcim v prítomnosti tretej osoby a podobne. Ak je oprávnený rodič schopný sa o svoje dieťa riadne postarať, niet zákonného dôvodu na to, aby bol styk akokoľvek obmedzovaný. Skutočným záujmom dieťaťa je jeho riadna výchova a ak súd nezistí také okolnosti v správaní druhého rodiča, ktoré by mohli viesť k zásahom do výkonu rodičovských práv a povinností, niet dôvodu na obmedzenie alebo zákaz styku. Odvolací súd poznamenáva, že právo rodiča, ktorému nebolo dieťa zverené do výchovy stretávať sa s týmto rodičom je jedným z jeho základných práv. Na rozdiel od iných rodičovských práv a povinností súd môže upraviť styk rodiča s dieťaťom len vtedy, ak sa rodičia na takejto otázke nedohodli. Vzťah rodiča a dieťaťa je prirodzeným biologickým vzťahom a každé dieťa potrebuje pre zdravý vývoj pocit spolupatričnosti nielen so svojou matkou, ale aj so svojím otcom. Z odvolania je zjavné, že otec argumentuje najlepším záujmom maloletých detí a na podporu svojich tvrdení o vhodnosti, prípadne nevhodnosti určitej úpravy rozsahu a frekvencie styku s maloletými deťmi, ktorý záujem subjektívne vníma ako svoju predstavu o realizácii svojho vhodného výchovného pôsobenia na ne. Posúdenie najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa je otázkou právnou, v rámci ktorého súd komplexne vyhodnocuje aktuálne pomery dieťaťa, rodičov, zohľadňuje vek dieťaťa, jeho zdravotný stav, prípadne školskú dochádzku, mimoškolskú činnosť, vzdialenosť bydlísk rodičov, pracovné zaťaženie rodičov, výchovné pôsobenie rodičov na dieťa, prístup rodičov k realizácii práv druhého rodiča vo vzťahu k výkonu rodičovských práv a povinností, pričom v tomto prejednávanom prípade súd prvej inštancie správne rozhodol o rozsahu rozšíreného styku otca s maloletými deťmi, keďže vykonaným dokazovaním bol preukázaný blízky vzájomný citový vzťah medzi otcom a maloletými deťmi, ktoré je nevyhnutné v záujme maloletých detí upevňovať a prehĺbovať, preto odvolací súd sa stotožnil s rozšíreným rozsahom a frekvenciou úpravy styku s maloletými deťmi.

16. Odvolací súd poznamenáva, že súd prvej inštancie správne posúdil všetky relevantné skutočnosti vo vzťahu k predmetu odvolacieho konania o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom a dospel k záveru, že súd prvej inštancie dostatočne zistil skutkové okolnosti dôležité pre rozhodnutie, ktoré hodnotil vlastnou úvahou (neznamená ľubovôľu), najmä z hľadiska ich hodnovernosti a pravdivosti. Výsledkami hodnotenia dôkazov, ktoré sú súčasťou odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie sa odvolací súd stotožnil, pretože vychádzajú zo zisteného skutkového stavu, zodpovedajú zásadám logiky a nie sú v rozpore so zákonom. Je výlučne vecou konajúceho súdu, či vykoná dôkazy označené účastníkmi konania za predpokladu, že skutkový stav potrebný na rozhodnutie vo veci zistí inými dôkaznými prostriedkami.

17. Keďže otec v odvolaní neuviedol žiadne nové skutočnosti, ktoré by mali za následok iné rozhodnutie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil a podľa ods. 2 tohto zákonného ustanovenia sa v celom rozsahu stotožnil s jeho odôvodnením.

18. Rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 a nasl. CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Uvedená povinnosť neplatí, ak je dovolateľ fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).